

МЕТА І ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ ЗА НОВИМ КПК УКРАЇНИ

УДК 343.121 (477)

Мироненко О.В.,
начальник відділу кадрів
прокуратури Вінницької області
здобувач кафедри кримінального
процесу НУ «Одеська юридична
академія»

Анотація: Стаття присвячена висвітленню проблемних питань визначення мети та підстав застосування запобіжних заходів у новому кримінальному процесуальному законодавстві України. Визначено поняття «ризиків» під час застосування запобіжних заходів та відмічено комплексний характер підстави застосування цих заходів. Обґрунтовано необхідність доказування підстав застосування запобіжних заходів

Ключові слова: запобіжні заходи, кримінально-процесуальний примус, підстави застосування запобіжних заходів

В системі заходів забезпечення кримінального провадження особливо важливе місце належить запобіжним заходам. Їх обрання щодо підозрюваного може мати місце вже на етапі досудового провадження, тому правильне застосування запобіжних заходів цілком залежить від усвідомлення правозастосовними суб'єктами мети та підстав для їх застосування та створює сприятливі умови для оптимального процесу доказування і забезпечує виконання завдань кримінального провадження.

Розгляду проблемних питань застосування запобіжних засобів у кримінальному судочинстві у різні часи були присвячені роботи таких науковців, як Ю.М. Грошевий, Т.В. Данченко, З.Д. Енікеев, З.З. Зінатулін, В.А. Михайлов, О.П. Кучинська, В.Т. Малярєнко, В.О. Попелюшко, А.Н. Толочко, М.Ю. Бездольний, Г.І. Глобенко, В.М. Тертишник А.В. Захарко, В.В. Рожнова, М.М. Сербін, В.В. Сташис, О.П. Рижаків, О.І. Тищенко, О.А. Губська, О.Г. Шило та інші.

Проте ці дослідження, з одного боку, стосувалися окремих видів запобіжних заходів, а з іншого ґрунтувалися або на зарубіжному законодавстві, або на старому КПК України 1960 р. У зв'язку із прийняттям у 2012 році нового КПК України, якій дещо змінив зміст мети та підстав для застосування запобіжних засобів у кримінальному провадженні, ці питання набули певного наукового значення та актуальності.

Метою даної статті є формування комплексного уявлення про мету та підстави застосування запобіжних засобів у кримінальному провадженні відповідно до нового процесуального законодавства України.

По суті запобіжні заходи застосовуються тоді, коли особа ще не визнана винною у вчиненні кримінального правопорушення і коли відповідно до принципу презумпції невинуватості вона вважається невинуватою. Тому ця особливість правової природи запобіжних заходів покладає на органи досудового розслідування, прокурора, слідчого суддю і суди надзвичайну відповідальність за правильне розуміння мети та підстав застосування запобіжного заходу у кожній конкретній ситуації і потребують зваженості при прийнятті рішення з цього питання.

На це наголошує і Вищий спеціалізований суд України (далі – ВССУ) у своєму Інформаційному листі від 04.04.2013 р.[1], де зазначено, що вирішуючи питання про застосування, продовження, зміну або скасування запо-

Стаття рекомендована до друку кафедрою кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 7 від «27» січня 2014 року).

біжного заходу при розгляді відповідних клопотань, слідчий суддя, суд щоразу зобов'язаний перевірити наявність підстав і мети застосування запобіжного заходу у кримінальному провадженні, встановлювати обґрунтованість таких підстав з огляду на фактичні дані, установлені конкретні обставини кримінального провадження (п. 1).

Як вірно зазначив З.Д. Єнікеев, застосування запобіжних заходів обмежено конкретними межами – досягненням зазначеної мети, встановленої кримінально-процесуальним законодавством. Якщо необхідності у досягненні даної мети немає чи запобіжні заходи обираються для досягнення іншої мети, наприклад, щоб примусити обвинуваченого дати покази, таке застосування цих примусових заходів є незаконним [2, 47].

Під метою розуміють те, до чого прямують, що потрібно здійснити, інакше кажучи, очікувані результати, на досягнення яких направлені дії [3, 33]. Новий КПК України закріпив дещо оновлений зміст поняття «мети» застосування запобіжних заходів. Так, відповідно до чинного КПК України (ч. 1 ст. 177) мета застосування запобіжного заходу полягає у забезпеченні виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього процесуальних обов'язків, а також запобіганні спробам: 1) переховуватися від органів досудового розслідування або суду; 2) знищити, сховати або спотворити будь-яку із речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення; 3) незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, обвинуваченого, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні; 4) перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином; 5) вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, у якому підозрюється, обвинувачується.

Виключною метою застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні є забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього процесуальних обов'язків.

Під процесуальними обов'язками розуміють встановлену процесуальним законом міру належної поведінки суб'єктів процесуальних відносин, що забезпечена можливістю застосування заходів процесуального примусу.

Згідно ч. 7 ст. 42 КПК до обов'язків підозрюваного, обвинуваченого належать: перебувати за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк – заздалегідь повідомити про це зазна-

чених осіб; виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження; підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду.

Крім того, до процесуальних обов'язків підозрюваного, обвинуваченого слід віднести обов'язки, передбачені ст. 194 КПК, які можуть бути покладені на нього у зв'язку із застосуванням запобіжного заходу, зокрема: перебувати до визначеної службової особи із встановленою періодичністю; не відлучатися із населеного пункту, в якому він зареєстрований, проживає чи перебуває, без дозволу слідчого, прокурора або суду; повідомляти слідчого, прокурора чи суд про зміну свого місця проживання та/або місця роботи; утримуватися від спілкування з будь-якою особою, визначеною слідчим суддею, судом, або спілкуватися з нею із дотриманням умов, визначених слідчим суддею, судом; не відвідувати місця, визначені слідчим суддею або судом; пройти курс лікування від наркотичної або алкогольної залежності; докласти зусиль до пошуку роботи або до навчання; здати на зберігання до відповідних органів державної влади свій паспорт (паспорти) для виїзду за кордон, інші документи, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну; носити електронний засіб контролю, тощо.

Проте весь цей перелік обов'язків підозрюваного, обвинуваченого не є вичерпним. Він також зобов'язаний не перешкоджати встановленню обставин вчинення кримінального правопорушення. Саме запобіганні спробам підозрюваного, обвинуваченого перешкодити кримінальному провадженню є другою метою застосування запобіжних заходів. Форми такого перешкоджання передбачені у пп. 1-4 ч. 1 ст. 177 КПК.

І нарешті, третьою метою застосування запобіжних заходів є необхідність запобіганні спробам підозрюваного, обвинуваченого вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, у якому він підозрюється, обвинувачується (п. 5 ч. 1 ст. 177 КПК). Діяльність органів досудового розслідування, прокуратури повинна бути направлена не тільки на виявлення обставин кримінального правопорушення та осіб, які їх вчинили. Не менш важливим завданням цих органів є недопущення подальшої кримінальної діяльності підозрюваних осіб, запобіганні вчинення ними інших кримінальних правопорушень. В цьому полягає основне призначення правоохоронних органів держави – охорона фізичних та юридичних осіб, суспільства від протиправних посягань.

Визначення мети застосування запобіжних заходів тісно пов'язано із встановленням підстав для їх застосування. Як наголосив ВССУ у своєму листі від 04.04.2013 р. [1], слідчий суддя, суд має зважати, що слідчий, прокурор не мають права ініціювати застосування запобіжного заходу за відсутності для цього підстав, передбачених ст. 177 КПК. Тому в разі розгляду відповідного клопотання, не підкріпленого визначеними у КПК метою та підставами, останнє має бути відхилено (п. 9).

В юриспруденції під підставою розуміють «сукупність передбачених правом обставин, умов, фактів і передумов, що забезпечують настання юридичних наслідків» [4, 552]. Таким чином, під підставами застосування запобіжних заходів слід розуміти обставини, умови, факти й передумови, що забезпечують застосування цих заходів.

Новий КПК України запроваджує комплексну підставу застосування запобіжного заходу, що включає по-перше, обґрунтованість підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення і по-друге, наявність ризику (ризиків), перелік яких встановлено пунктами 1–5 ч. 1 ст. 177 КПК та не підлягає розширеному тлумаченню, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений може вчинити дії передбачені ч. 1 ст. 177 КПК.

Зі змісту ст. 177 КПК випливає, що запобіжні заходи на досудовому розслідуванні застосовуються тільки до підозрюваного, тобто, до особи, якій у встановленому законом порядку повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення (ст.ст. 276–278 КПК). Застосування запобіжного заходу, наприклад до особи, щодо якої є заява, повідомлення або оперативно-розшукові данні про вчинення нею кримінального правопорушення, але якій не повідомлено про підозру відповідно до КПК, як і до інших учасників кримінального провадження (наприклад свідків, потерпілих), не допускається.

Вирішуючи питання про наявність обґрунтованої підозри вчинення особою, щодо якої застосовується запобіжний захід, кримінального правопорушення слідчий суддя має переконатися що підозра у вчиненні особою кримінального правопорушення є обґрунтованою матеріалами кримінального провадження, а отже, у розпорядженні слідчого, прокурора є здобутті у визначеному законом порядку достатні дані, які вказують: по-перше, на наявність ознак кримінального правопорушення, що мало місце (такими даними можуть бути заяви, повідомлення про кримінальні правопорушення, документи, протоколи негласних (розшукових) слідчих дій, протоколи слідчих (роз-

шукових) дій, висновки експертиз, тощо) і по-друге, на причетність цієї конкретної особи, щодо якої ставиться питання про обрання запобіжного заходу, до скоєння цього кримінального правопорушення.

Друга складова підстав застосування запобіжних заходів пов'язана із новим терміном – «ризик». Тлумачення такого загальноживаного слова міститься у тлумачному словнику В.І. Даля. Так, «ризик означає пускатися на вдачу, на вірну справу; відважитися на щось сумнівне; робити щось без вірного розрахунку; піддатися випадковому збігу обставин; діяти сміливо, зухвало, сподіваючись на позитивний результат; піддаватися небезпеці, невдачі» [5, 1686].

В теорії управління «ризик» розглядається як складовий елемент процесу прийняття управлінських рішень. Під ризиком розуміють можливість ненастання результату, на досягнення якого спрямовується певне рішення. Він стає реальним через невизначеність ситуації, у якій приймається рішення. Сама невизначеність зумовлюється безліччю нестійких чинників, пов'язаних, головним чином, із поведінкою людей, яку неможливо достеменно передбачити [6, 23; 7, 223].

Як зазначив М. Дерев'яно, у сфері кримінального провадження під поняттям ризику може розумітися як конкретний прояв протидії досудовому провадженню, так і ситуативну характеристику процесу прийняття процесуального рішення [8, 79].

Отже, враховуючи ці визначення, можна стверджувати, що ризик це передусім певна безпеку, яку слід уникати. На нашу думку, законодавець саме у такому значенні застосовує поняття «ризиків» у ч. 1 ст. 177 КПК України. Тобто, під «наявністю ризиків» у випадку передбаченому ч. 2 ст. 177 КПК, слід розуміти безпеку вчинення підозрюваним, обвинуваченим певної протидії кримінальному провадженню у формах, передбачених пп. 1–4 ч. 1 ст. 177 КПК, або вчинення іншого чи продовження існуючого кримінального правопорушення.

Як зазначив законодавець у ч. 2 ст. 177 КПК, наявність ризиків, повинно давати достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений може вчинити дії передбачені ч. 1 ст. 177 КПК. Варто зауважити, що саме поняття «достатні підстави» має оціночний характер.

Загалом вчені-процесуалісти пропонують різні підходи щодо розуміння підстав застосування запобіжних заходів, які можна умовно поділити на дві основні групи: 1) підставою застосування запобіжного заходу може вважатися лише достовірно доведена неналежна поведінка обвинуваченого [9, 26, 116,

129, 132]; 2) підставою застосування запобіжного заходу достатньо вважати навіть ймовірність неналежної поведінки обвинуваченого, яка прогнозується у свідомості слідчого виходячи з його попереднього професійного та життєвого досвіду [10; 11].

Деякі автори відносять також до підстав навіть припущення, що обвинувачений ухилиться від слідства, перешкодить встановленню істини, продовжить злочинну діяльність, ухилиться від виконання вироку [10, 16].

Д. Філін включає до підстав застосування запобіжних заходів «поєднання ймовірних знань про майбутню поведінку та достовірних знань про винуватість особи у вчиненні злочину» [12, 95].

Протилежної думки дотримуються Є.Ю. Жога та В.П. Рукавішников, які справедливо зазначають, що «неможливо впевнено твердити, а тим паче доводити те, що ще тільки буде; доводити можна лише те, що вже було, отже, залишило після себе який-небудь слід» [13, 24]. Отже, підставами застосування запобіжних заходів не правильно вважати припущення, що підозрюваний, обвинувачений ухилиться від слідства, тому що в цьому разі не можна вести мову про обґрунтованість прийнятого процесуального рішення, справедливості й економії кримінально-процесуальної репресії.

Ідеалізує в цьому питанні В.В. Смирнов, оскільки вважає, що «до моменту прийняття рішення про обрання запобіжного заходу повинно бути встановлено сукупність обставин, що свідчитимуть про неналежну поведінку обвинуваченого в процесі розслідування. Коли в основу рішення про обрання запобіжного заходу будуть покладені достовірні фактичні дані про неналежну поведінку, а не суб'єктивну думку про неналежну поведінку, то й саме рішення буде достовірним» [14, 24]. На нашу думку, таке вирішення цієї проблеми є майже недосяжним у практичній діяльності, оскільки органи досудового розслідування реально не мають можливості цілеспрямовано відслідковувати поведінку кожного підозрюваного, обвинуваченого з метою вчасного виявлення їхніх приготувань і спроб перешкодити кримінальному провадженню.

Інша крайність полягає у тому, що слідчі, прокурори, вносячи клопотання про застосування запобіжного заходу, часто використовують зайву можливість перестрахувати себе від неналежної поведінки підозрюваної особи, а також можливість здійснити на цю особу певний психологічний вплив з метою забезпечення її законослухняної поведінки та надання певних свідчень.

Такий висновок знаходить підтвердження і у працях сучасних вчених-процесуалістів, і у результатах аналізу матеріалів кримінальних справ та думок практиків. При чому така негативна тенденція нажалі зберігається навіть після прийняття нового КПК України 2012 року.

Так результати анкетування, проведеного А.В. Захарко, підтверджують, що 38,8% слідчих вважають правильним застосовувати навіть взяття під варту за умови наявності лише формальних підстав застосування цього запобіжного заходу, по суті – достатньої тяжкості інкримінованого злочину [15, 41].

В.Ю. Кузьмина зазначає, що вивчення більш ніж двохсот кримінальних справ, що знаходилися на останньому етапі стадії досудового розслідування в різних регіонах України привело до висновку про те, що у 86% справ, у постанові про застосування запобіжних заходів не зазначено підстав для застосування запобіжного заходу, або ж вони замінені обставинами, які повинні враховуватися при обранні запобіжних заходів, на кшталт «позитивно характеризується, має постійне місце проживання», замість обов'язкової фрази «може ухилитися від слідства» [9, 55].

Дійсно, в матеріалах кримінальних проваджень за 2013 рік не часто можна знайти докази, які б прямо свідчили про необхідність застосування запобіжних заходів. Частіш за все про це непрямо свідчать такі обставини справи, як спосіб вчинення кримінального правопорушення, його тривалість, тяжкість, вчинення декількох злочинів, корисні та інші мотиви, відсутності постійного місця проживання та місця роботи, негативна характеристика особи підозрюваного, наявність в нього судимостей та інші фактичні дані, які належать до обставин, що повинні враховуватися при обранні запобіжного заходу (ст. 178 КПК), а не замінювати підстави для його застосування.

Проте не слід забувати, що ситуації, в яких слідчому доводиться приймати рішення про обрання відповідного запобіжного заходу, можуть бути різного ступеня складності та різноманітності. Обумовлюється це обсягом інформації про обставини кримінального правопорушення та особу, що його вчинила. У будь-якому випадку клопотання про обрання запобіжного заходу має ґрунтуватися на фактичних даних, що містяться в матеріалах провадження.

Саме недоведеність прокурорами у суді та ненадання слідчими достатніх доказових матеріалів про наявність ризиків щодо дій або спроб підозрюваного, обвинуваченого, направлених на переховування від органів досудового розслідування та/або суду; знищення, переховування або спотворення будь-якої

із речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення; незаконного впливання на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, обвинуваченого експерта, спеціаліста; перешкоджання кримінальному провадженню іншим чином; вчинення іншого кримінального правопорушення чи продовження скоєного є причинами судової відмови у застосуванні цих заходів забезпечення кримінального провадження.

Певною мірою вірну, на наш погляд, думку з цього приводу висловлює А.Р. Туманянц, яка під поняттям «достатніх підстав» розуміє наявність в особи, яка провадить розслідування, відповідної інформації, свідчень інших учасників процесу, результатів проведених оперативно-пошукових заходів, аналізу відомостей про особу підозрюваного, про коло його зв'язків, його попередню поведінку, а також про сам характер учиненого злочину [9, 82].

У теорії кримінального процесу відзначається, що всі процесуальні рішення повинні відповідати загальним для них правовим властивостям – бути законними, обґрунтованими і вмотивованими. Ці загальні властивості процесуальних рішень витікають з принципу законності в кримінальному судочинстві і природи процесуальних рішень як актів застосування права [16, 9].

Обґрунтованість означає, що в основі кожного рішення повинні лежати встановлені у справі фактичні обставини, що свідчать про наявність підстав, з якими закон пов'язує можливість прийняття цього рішення. Основним таким критерієм є наявність доказів, здобутих слідчим, які свідчать про необхідність прийняття такого рішення. Не є виключенням і рішення про застосування запобіжного заходу. На обов'язковість обґрунтованості процесуального документу про застосування запобіжного заходу вказують також такі вчені як І.С. Яковець [17, 30] та В.І. Чорнобук [18, 12].

Отже, під «достатніми обставинами», про які йдеться у ч. 3 ст. 176 КПК України, слід розуміти сукупність доказів, здобутих під час кримінального провадження, які вказують на необхідність прийняття слідчим суддею відповідного процесуального рішення. Таке тлумачення сприятиме подоланню проявам формалізму під час вирішення питань щодо обмеження конституційних прав і свобод особи.

В клопотанні слідчого про обрання запобіжного заходу не повинно бути декларативних тверджень, загальних застережень і припущень, в ньому необхідно приводити докази, здобуті та зафіксовані слідчим у відповідних матеріалах кримінального провадження, що підтверджують наявність підстав для застосуван-

ня запобіжного заходу (п.п. 3 і 5 ч. 1 ст. 184 КПК). Саме вони й мають враховуватися слідчим суддею під час прийняття процесуального рішення. Частина 1 ст. 196 КПК вимагає від слідчого судді встановити під час розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу, чи доводять надані сторонами кримінального провадження **докази** обставини, які свідчать про наявність підстав для обрання конкретного запобіжного заходу. В ухвалі про застосування запобіжного заходу слідчий суддя, суд повинні зазначити зокрема і посилання на докази, які обґрунтовують обставини, які свідчать про наявність підстав для його застосування (п. 4 ч. 1 ст. 196 КПК).

Отже, одного лише зазначення в клопотанні про застосування запобіжних заходів обставин про те, що підозрюваний, обвинувачений не виконують покладених на них процесуальних обов'язків, а також намагаються чи намагатимуться переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду чи іншим чином протидіяти кримінальному провадженню або продовжуватиме злочинну діяльність, недостатньо. Це повинно підтверджуватися відповідними матеріалами, які має дослідити слідчий суддя при вирішенні питання про застосування запобіжного заходу.

Виходячи з проаналізованих думок вчених та діючих положень КПК, можемо сформулювати власне визначення загальних **підстав** застосування запобіжних заходів – це наявні в матеріалах кримінального провадження фактичні дані (докази), які підтверджують існування обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення та наявність ризиків вчинення підозрюваним, обвинуваченим певної протидії кримінальному провадженню у формах, передбачених пп. 1–4 ч.1 ст. 177 КПК, або вчинення іншого чи продовження існуючого кримінального правопорушення.

Про наявність ризику (небезпеки) того, що особа може переховуватись від органів досудового розслідування або суду, можуть свідчити дані стосовно того, що вона не буде з'являтися за викликом, виїде з постійного місця проживання, в тому числі і за кордон, не має постійного місця проживання, в минулому вчиняла спроби переховуватись від органів досудового розслідування чи суду (ч. 1 п. 1 ст. 177 КПК).

Про наявність ризику (небезпеки) того, що особа може незаконно впливати на потерпілого, свідків, інших підозрюваних, обвинуваченого, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні, можуть бути відомості, що свідчать про те, що ця особа вчиняє спроби змусити вищезазначених осіб дати неправдиві показання чи висновки, знищувати предмети, документи які можуть бути речовими доказами,

іншим чином фальсифікувати докази, затягувати досудове розслідування чи судовий розгляд справи.

Про наявність ризику (небезпеки) того, що особа може вчинити інші кримінальні правопорушення, можуть вказувати її попередні судимості за вчинення аналогічних кримінальних правопорушень, тісні зв'язки з антигромадськими елементами, заяви, повідомлення про те що особа задумала або готує нове кримінальне правопорушення.

Такі данні можуть міститися у показаннях свідків, потерпілих, інших підозрюваних, протоколах слідчих (розшукових) дій та негласних (розшукових) дій, інших процесуальних дій, матеріалах оперативно-розшукових заходів, різних документах, які підтверджують наявність підстав для обрання запобіжного заходу, тощо.

Закон не вимагає абсолютно достовірного доказування того, що особа, якщо їй не буде обрано запобіжний захід, ухилитиметься від слідства або суду чи від виконання процесуальних рішень, перешкоджатиме встановленню істини у справі або продовжуватиме злочинну діяльність. У КПК йдеться про наявність ризиків, які дають підстави вважати,

що ця особа може порушити процесуальні обов'язки чи проявити неправильну процесуальну поведінку, а отже, необхідно вести мову про доказування наявності обґрунтованої підозри у цьому. Така підозра, на думку авторів науково-практичного коментаря до КПК, має ґрунтуватися не тільки на відомостях про кримінальне правопорушення, у вчиненні якого підозрюється або обвинувачується особа, а і на фактичних даних, що з достатньою вірогідністю надають можливість прогнозувати поведінку особи з точки зору виконання нею в майбутньому процесуальних обов'язків [19, 382].

Таким чином, встановлення мети та підстав застосування запобіжних заходів для прийняття законного та обґрунтованого рішення про їх обрання, має беззаперечно важливе значення. Відзначимо, що як мета так і загальні підстави застосування запобіжних заходів мають комплексний характер, при цьому останні повинні бути обґрунтовані наявними у матеріалах кримінального провадження доказами. Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку вбачаємо у аналіз умов та підстав обрання конкретних запобіжних заходів за новим КПК України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лист ВССУ № 511-550/0/4-13 : «Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» від 04.04.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0511740-13>
2. Еникеев З. Д. Меры процессуального принуждения в системе средств обвинения и защиты / З. Д. Еникеев. – Уфа, 1978.
3. Овчинников Ю. Г. Понятие, цели и сущность домашнего ареста как меры пресечения в уголовном судопроизводстве России / Ю. Г. Овчинников // Следователь. – 2003. – № 5. – С. 31–38.
4. Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемшученко та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 1998. – Т. 4 : Н–П. – 2002. – 720 с.
5. Толковый словарь В. Даля ON-LINE [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vidahl.agava.ru/P198.NTM#36350>. – С. 1686.
6. Омаров А. М. Предприимчивость руководителя / А. М. Омаров. – М. : Политиздат, 1990. – 256 с.
7. Платонов С.В. Искусство управленческой деятельности / С. В. Платонов, В. И. Третьяк, В. В. Черкасов. – К. : Либра, 1996. – 416 с.
8. Дерев'яно М. Зміст та поняття ризиків у кримінальному процесі / М. Дерев'яно // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2013. – № 2. – С. 78–80. – (Серія Юридичні науки).
9. Роль захисника у досудовому слідстві при обранні запобіжних заходів, не пов'язаних із взяттям під варту : матер. міжнар. наук. практич. конференції (22–23 лютого 2006 р.; м. Харків) / редкол.: В. В. Сташис (голова, ред.) [та ін.]. – Х. : К. : Серга, 2006. – 184 с.
10. Лившиц Ю. Д. Меры пресечения в советском уголовном процессе / Ю. Д. Лившиц. – М. : Юридическая литература, 1964. – 139 с.
11. Фойницкий И. Я. Курс уголовного судопроизводства / И. Я. Фойницкий. – СПб. : Альфа, 1996. – Т. 2. – 605 с.

12. Філін Д. Процесуальне становище особи, щодо якої порушено кримінальну справу / Д. Філін // Право України. – 2003. – № 7. – С. 93–96.

13. Жога Е. Ю. Цели и основания применения предварительного заключения под стражу / Е. Ю. Жога, В. П. Рукавишников // Следователь. – 2000. – № 7. – С. 18–28.

14. Смирнов В. В. Арест как мера пресечения, применяемая следователем органов внутренних дел / В. В. Смирнов. – Хабаровск : Изд-во Хабаровского университета, 1987. – 86 с.

15. Захарко А. В. Неізоляційні запобіжні заходи в кримінальному процесі України : монографія [за наук. ред. канд. юрид. наук, доц. А. П. Черненка] / Андрій Володимирович Захарко. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра-ЛТД, 2012. – 204 с.

16. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним за-

конодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк, М. М. Стоянов, Д. В. Шилін, Є. М. Гідулянова. – О. : Фенікс, 2012. – 138 с.

17. Яковець І. С. Запобіжні заходи у кримінальному процесі : наук.-практ. посіб. для працівників правоохоронних органів та суду / І. С. Яковець. – Х. : Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. – 40 с.

18. Чорнобук В. І. Законність та обґрунтованість процесуальних рішень судді в порядку судового контролю у досудових стадіях кримінального процесу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес; криміналістика; судова експертиза» / І. В. Чорнобук. – Одеса, 2007. – 19 с.

19. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / [відп. ред. С. В. Ківалов, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченко]. – Х. : Одиссей, 2013. – 1104 с.

ЦЕЛЬ И ОСНОВАНИЯ ПРИМЕНЕНИЯ МЕР ПРЕСЕЧЕНИЯ В НОВОМ УПК УКРАИНЫ

Мироненко Александр Викторович

Аннотация: Статья освещает проблемные вопросы целей и оснований применения мер пресечения в новом уголовном процессуальном законодательстве Украины. Определено понятие «рисков» при применении мер пресечения и отмечен комплексный характер основания применения этих мер. Обоснована необходимость доказывания оснований применения мер пресечения.

Ключевые слова: меры пресечения, уголовно-процессуальное принуждение, основания применения мер пресечения.

PURPOSE AND GROUNDS OF APPLICATION OF PREVENTIVE MEASURES ON THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE OF UKRAINE

Mironenko Olexandr

Summary: The article deals with the problematic issues of goals and reasons of application of preventive measures in the new criminal procedural legislation of Ukraine. The notion of «risk» in the application of preventive measures is determined and comprehensive foundation of these measures is marked. Also the necessity of proving grounds for application of preventive measures is substantiated.

Keywords: preventive measure, criminal procedural compulsion, grounds application of preventive measures.